

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 122/06-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2006 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. L. K., bytom T., zastúpeného advokátkou JUDr. E. Ľ., B., vo veci porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 195/2005 z 22. novembra 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. L. K. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. februára 2006 doručená sťažnosť Ing. L. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 195/2005 z 22. novembra 2005.

Z obsahu sťažnosti a z príloh, ktoré sú k nej pripojené, vyplýva, že Okresný súd Poprad (ďalej len „okresný súd“) v právnej veci sťažovateľa o náhradu mzdy zaviazal rozsudkom sp. zn. 9 C 550/92 zo 4. novembra 2004 žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 246 750 Sk s príslušenstvom. Uvedený rozsudok prevzal žalovaný 26. novembra 2004 a mohol sa proti nemu odvolať do 30 dní od jeho doručenia [§ 204 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v znení účinnom v relevantnom čase]. Žalovaný doručil 1. decembra 2004 okresnému súdu tzv. blanketové odvolanie s tým, že ho do jedného mesiaca doplní v zmysle ustanovenia § 205 ods. 2 OSP, čo však urobil až 3. januára 2005.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 3 Co 59/2005 z 28. apríla 2005 odmietol odvolanie žalovaného s poukazom na ustanovenie § 218 ods. 1 písm. d) OSP s odôvodnením, že žalovaný mohol svoje odvolanie doplniť len do uplynutia lehoty na jeho podanie, t. j. do 26. decembra 2004.

Žalovaný podal proti označenému uzneseniu krajského súdu dovolanie namietajúc vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, pričom osobitne zdôraznil, že „... v čase rozhodovania odvolacieho súdu, t. j. 28. 4. 2005, malo odvolanie všetky náležitosti, preto je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu aj v rozpore s § 154 ods. 1 O. s. p.“.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 1 Cdo 195/2005 z 22. novembra 2005 napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil ako nezákonné, „... lebo podľa jeho názoru je v súlade so zákonom, ak sa neúplné odvolanie doplní do doby rozhodovania odvolacieho súdu podľa § 154 ods. 1 a § 211 OSP; ak odvolací súd rozhodoval dňa 28. 4. 2005, kedy žalovaný doplnil svoje tzv. blanketové odvolanie – podaním z 3. 1. 2005 – mal ho meritórne prejednať“.

Sťažovateľ sa domnieva, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je v rozpore s princípom právnej istoty ako právnou hodnotou, s ktorou sa spájajú ďalšie právne princípy (ako napr. princíp ochrany občana v platné právo, princíp rovnosti, princíp rýchlosti a hospodárnosti konania a princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia).

V spojitosti s uvedenými princípmi sťažovateľ poukazuje okrem iného na to, že „... platné právo – náš platný OSP (...) nepozná tzv. blanketové odvolania (...), preto bolo rovnakou povinnosťou žalovaného – ktorý mal kvalifikovaného zástupcu (advokáta) - ako žalobcu, rešpektovať platné právo, ktoré s účinnosťou od 1. 10. 2004 predĺžilo odvolaciu lehotu z 15 na 30 dní práve preto, aby v tejto predĺženej lehote mal odvolateľ možnosť podať odvolanie s náležitosťami uvedenými v § 205 OSP, a ak tak neurobil, musí niesť aj zodpovednosť za výsledok odvolacieho konania, ak si nesplnil základné povinnosti pri podávaní odvolania; (...) na ťarchu žalobcu nemôže byť pričítaná doba, po ktorú odvolacie konanie neplynulo a ktorú si žalovaný svojvoľným výkladom (...) predĺžil o 4 mesiace (...)“.

Sťažovateľ vyslovuje taktiež názor, že „Ak sa (...) do občianskeho súdneho konania zaviedli isté racionalizačné a koncentračné prvky – neúplná apelácia, uviesť náležitosti odvolania do konca odvolacej lehoty ap. – ani dovolací súd nemá to oprávnenie, aby sa takto vymedzený priestor pre účastníkov (žalobcu a žalovaného) nerešpektoval jedným z nich na ťarchu toho účastníka, ktorý platné právo rešpektuje“.

V závere sťažnosti sťažovateľ uvádza, že «... rozhodnutie NS SR neodráža súdnu prax na tomto súde. Existujú totiž aj opačné rozhodnutia, ktoré konštatovali, že „lehota na podanie odvolania je lehotou zákonnou a jej zmeškanie vedie k odmietnutiu odvolania aj v prípadoch, ak odvolateľ doplní blanketové odvolania po uplynutí lehoty pre podanie odvolania“ (...). Tento odklon od judikatúry dovolací súd nijako neodôvodnil a keď sa ním zasiahlo do ústavne zaručeného práva sťažovateľa, dosiahlo protiústavného charakteru, ktorý by mal odstrániť len ústavný súd meritórnym rozhodnutím – nálezom, v ktorom vysloví, že:

1. Právo Ing. L. K. podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru konaním a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR z 22. 11. 2005 sp. zn. 1 Cdo 195/2005 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 22. 11. 2005 sp. zn. 1 Cdo 195/2005 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ing. L. K. priznáva finančnú náhradu v sume 50.000 Sk, ktorú sumu titulom nemajetkovej ujmy zaplatí Najvyšší súd SR do 2 mesiacov. (...)»

Napokon sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd uložil najvyššiemu súdu povinnosť uhradiť mu trovy právneho zastúpenia.

Napadnutý rozsudok bol sťažovateľovi doručený 23. januára 2006 a nie je proti nemu prípustný žiaden opravný prostriedok.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (III. ÚS 206/03, II. ÚS 77/04). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 201/03, II. ÚS 144/05, IV. ÚS 100/04, IV. ÚS 42/06).

Podľa názoru ústavného súdu treba sťažnosť podanú sťažovateľom považovať za zjavne neopodstatnenú v celom rozsahu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že jeho ingerencia do výkonu právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade nezlučiteľnosti ich rozhodnutí a postupov,

ktoré ich vydaniu predchádzali, s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (mutatis mutandis I. ÚS 74/02, I. ÚS 236/03, IV. ÚS 164/04, IV. ÚS 216/05).

Ústavný súd v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že posúdenie akejkoľvek skutkovej a právnej otázky všeobecným súdom by sa mohlo stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ku ktorým všeobecný súd dospel, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

V relevantnej časti svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že: *„V prejednávanej veci je nesporné, že žalovaný v odvolaní podanom osobne na Okresný súd v Poprade dňa 1. 12. 2004 uviedol, proti ktorému rozsudku okresného súdu smeruje (rozsudok Okresného súdu Poprad zo dňa 4. 11. 2004 č. k. 9 C 50/92-283), čo žiada (zrušiť napadnutý rozsudok a žalobu zamietnuť a priznať trovy konania) s tým, že písomné dôvody doručí súdu v 30-dňovej lehote. Dňa 3. 1. 2005 došlo na súd prvého stupňa podanie žalovaného, ktoré obsahuje dôvody odvolania. Následne súd prvého stupňa doručil odvolanie žalovaného žalobcovi na vyjadrenie a vec predložil odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.*

Ustanovenie § 205 ods. 3 O. s. p. upravuje lehotu, v ktorej môže odvolateľ rozširovať rozsah a dôvody odvolania, ktoré obsahuje náležitosti uvedené v ustanovení § 42 ods. 3 O. s. p. a § 205 ods. 1 O. s. p. Nevzťahuje sa však na lehotu, v ktorej má odvolateľ odstrániť vady podaného odvolania, ani na povinnosť súdu dbať na odstránenie väd odvolania. Túto problematiku upravuje ustanovenie § 209 ods. 2 O. s. p., v zmysle ktorého v prípade vyskytnutia sa vady odvolania (teda aj absencie dôvodov) je povinnosťou súdu prvého stupňa vyzvať postupom podľa § 43 ods. 1 O. s. p. odvolateľa na jej odstránenie, a to v zákone uvedenej lehote desiatich dní. Po uplynutí desiatich dní od uplynutia lehoty na odstránenie väd odvolania predloží prvostupňový súd vec odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní (§ 210 ods. 2 O. s. p.).

Z uvedeného vyplýva, že ak k odstráneniu vady odvolania dôjde do rozhodnutia odvolacieho súdu, odvolanie je bezvadné a vec musí byť na jeho podklade podrobená odvolaciemu prieskumu (§ 154 ods. 1 s použitím § 211 O. s. p.). Je bez právneho významu,

či k odstráneniu vady došlo po uplynutí odvolacej lehoty. Iný výklad by bol aj v rozpore s článkom 46 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V danom prípade súd prvého stupňa odvolateľa na odstránenie väd odvolania nevyzval, nezachoval teda postup podľa § 209 ods. 2 O. s. p. Odvolateľ však vady odvolania odstránil ešte pred predložením veci odvolaciemu súdu. Ak napriek tomu Krajský súd v Prešove napadnutým uznesením odvolanie odmietol pre nesplnenie zákonných podmienok upravujúcich náležitosti odvolania [§ 218 ods. 1 písm. d) O. s. p.], hoci odvolanie v čase rozhodovania už nemalo vady, odňal žalovanému možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil podľa § 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou O. s. p. a vec vrátil Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 veta prvá O. s. p.).“

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že namietané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vyvodzuje sťažovateľ zo spôsobu, akým najvyšší súd v odvolacom konaní uplatňoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, teda z jeho právneho názoru, na základe ktorého dospel v danej veci k záveru, že krajský súd odmietnutím odvolania žalovaného „... pre nesplnenie zákonných podmienok upravujúcich náležitosti odvolania [§ 218 ods. 1 písm. d) OSP], hoci odvolanie žalovaného v čase rozhodovania už nemalo vady“, odňal žalovanému možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP.

Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ako judikatúra Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom), tak aj doterajšia judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris) pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu.

Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie tvrdenej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom pre rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd.

Ústavný súd v uvedenej súvislosti ďalej poznamenáva, že na posúdenie dodržania zákonných lehôt a splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný všeobecný súd. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor než prijal v tejto veci najvyšší súd, nemôže sama osebe viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti, a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade najvyšším súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02). Podľa ústavného súdu však posúdenie prípustnosti dodatočného doplnenia tzv. blanketového dovolania zo strany najvyššieho súdu takéto nedostatky nevykazuje.

Pokiaľ sa sťažovateľ s právnym názorom najvyššieho súdu v otázke akceptácie tzv. blanketového odvolania nestotožňuje, ústavný súd napokon dodáva, že otázka posúdenia podmienok odvolacieho konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľom označených práv.

K sťažovateľovej argumentácii, že napadnuté rozhodnutie neodráža súdnu prax najvyššieho súdu, pretože existujú aj opačné rozhodnutia, ústavný súd podotýka, že z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru ohľadne relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Prípadné odchýlenie sa súdu od existujúcej skoršej judikatúry

v konkrétnom prípade by mohlo predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bolo dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci. Nemožno však namietat' proti tomu, aby judikatúra súdov v konkrétnych prípadoch upresňovala a dopĺňala objasňovanie obsahu a zmyslu zákona vrátane prispôsobovania aplikačnej praxe novým okolnostiam za podmienky, že ich zohľadnenie možno rozumne zahrnúť pod zákonné znaky právnej normy aplikovanej na konkrétny prípad (IV. ÚS 267/05, III. ÚS 284/05).

V nadväznosti na to považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (mutatis mutandis I. ÚS 17/01). Preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovisk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľa zdôvodňujúcu porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nemôže byť v takej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj preto, že toto porušenie sa nedá vyvodit' iba z určitého výkladu a aplikácie platných procesných noriem upravujúcich postup občianskoprávných súdov v opravných konaniach (podobne aj I. ÚS 66/98, II. ÚS 811/00).

Ústavný súd preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (návrhu na zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2006